

Parlament České republiky
Poslanecká sněmovna

2007
V. volební období

211

**Zpráva o cenové kontrole za rok 2006 pro Poslaneckou sněmovnu
Parlamentu ČR**

Zpráva o cenové kontrole za rok 2006 pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

1. Úvod

Ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cenách“), které nabylo účinnosti dne 7. září 2004, ukládá:

„(3) Vláda předkládá každoročně do 31. ledna následujícího roku Poslanecké sněmovně zprávu o cenové kontrole podle tohoto zákona, obsahující zejména přehled opatření provedených cenovými kontrolními orgány k zamezení porušování ustanovení tohoto zákona“.

Protože však z časového hlediska je lednový termín pro předložení zprávy nereálný, Poslanecká sněmovna dne 29.3.2005 přijala usnesení č. 1612, ve kterém požádala vládu, aby připravila návrh novely zákona o cenách, kterým bude zohledněna faktická lhůta nutná k vypracování zprávy za uplynulý rok, a aby předkládala do doby nabytí účinnosti takto novelizovaného zákona Poslanecké sněmovně i kompletní zprávu o cenové kontrole za uplynulý rok v nejkratším možném termínu.

Podle zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, kontrolu cenových předpisů provádějí následující orgány:

- Ministerstvo financí
- Český telekomunikační úřad
- Celní orgány
- Finanční ředitelství (8 subjektů)
- Státní energetická inspekce
- Kraje (14 krajů)
- Obce (227 obcí s rozšířenou působností a 6 398 obcí)

Zpráva shrnuje úplné výsledky kontrolní činnosti v oblasti dodržování cenových předpisů za orgány řízené Ministerstvem financí, tj. finanční ředitelství a celní orgány, za Státní energetickou inspekci, Český telekomunikační úřad a Energetický regulační úřad.

V případě ostatních cenových kontrolních orgánů (kraje a obce) byla kontrolní činnost prováděna 13 kraji a 19 obcemi. Hlavní město Praha je v tomto přehledu uváděno mezi kraji.

2. Předmět cenové kontroly

Cenová kontrola je ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 zákona o cenách činností, v rámci které se ověřuje, zda prodávající nebo kupující neporušují ustanovení zákona o cenách a cenových předpisu a zda jsou správně předkládány podklady pro potřeby cenových orgánů.

Předmětem cenové kontroly je tedy dodržování veškerých ustanovení cenových předpisů s tím, že porušením cenových předpisů ze strany prodávajícího je:

- prodej za vyšší cenu než úředně stanovenou maximální nebo pevnou cenu,
- nesplnění podmínek, na které bylo uplatnění maximální, minimální nebo pevné ceny omezeno,
- nerespektování pravidel věcného usměrňování cen,
- prodej za zvýšené ceny bez dodržení podmínek časového usměrňování cen,
- nerespektování cenového moratoria,
- nesplnění evidenčních nebo informačních povinností nebo povinností v označování zboží cenami nebo předání nepravdivých údajů cenovému orgánu.

Ze strany kupujícího může dojít k porušení cenových předpisů tím, že:

- kupuje za cenu nižší než minimální nebo pevnou úředně stanovenou cenu nebo
- kupuje za cenu vyšší než odpovídá regulaci cen, pokud na úhradu této ceny vyčerpá prostředky ze státního rozpočtu, nejde-li o koupi ve lhůtě.

Konečně porušením cenových předpisů ze strany prodávajícího nebo kupujícího je i zneužití jeho hospodářského postavení při sjednávání ceny.

Regulované úředně stanovené ceny (maximální, minimální nebo pevné) mohou být stanoveny Ministerstvem financí, Energetickým regulačním úřadem, Českým telekomunikačním úřadem, Celní úřad Kolín a v rozsahu a za podmínek určených Ministerstvem financí rovněž kraji a obcemi. Přitom úředně stanovené ceny ze strany MF, ERÚ, ČTÚ jsou závazné pro všechny prodávající a kupující, pokud v příslušném rozhodnutí není okruh adresátů omezen, úředně stanovené maximální ceny krajů a obcemi platí pouze pro všechny prodávající, kteří uskutečňují prodej regulovaného zboží (nebo poskytování služby) na území kraje, resp. obce. O regulaci formou věcně usměrňovaných cen a časově usměrňovaných cen rozhodují opět MF, ČTÚ nebo ERÚ. Rozhodnutí o cenovém moratoriu přísluší výhradně vládě při povinnosti informovat o něm Parlament ČR. Finanční ředitelství a orgány Státní energetické inspekce nejsou vybaveny působností v regulaci cen, vykonávají výlučně kontrolní funkci.

3. Výsledky činnosti cenové kontroly za rok 2006

3. 1. Kontroly prováděné finančními ředitelstvími

V roce 2006 byly pracovníky oddělení cenové kontroly finančních ředitelství uzavřeny celkem 484 kontrolní akce.

Ve správním řízení bylo za porušení cenových předpisů vydáno 212 rozhodnutí o uložení pokut v celkové částce 2 455 801 tis. Kč. V jednom případě byla uložena pořádková pokuta podle § 19 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, za neposkytnutí součinnosti ve výši 10 tis. Kč. Proti rozhodnutím bylo podáno 29 odvolání, v 13 případech byly pokuty zrušeny nebo sníženy, celkem o 2 446 090 tis. Kč a v 15 případech bylo odvolacím orgánem prvoinstanční rozhodnutí potvrzeno. Celková částka pravomocně uložených pokut činí 8 323 tis. Kč. Uhrazeno bylo 7 678 tis. Kč z pravomocně uložených pokut.

Předmětem výkonu cenové kontroly bylo ověření dodržování způsobů regulace cen stanovených zákonem o cenách, zejména maximálních cen ve zdravotnictví, pozemků nesloužících k podnikání a mléčných výrobků pro žáky. Dále byla pozornost kontroly zaměřena na další ceny zařazené do seznamu zboží, u něhož se uplatňují věcně usměrňované ceny jako např. vody pitné a odvedené, výrobků a výkonů ve zdravotnictví a zdravotní péče, veřejné vnitrostátní pravidelné autobusové dopravy, sběru, přepravy, třídění a odstraňování

komunálního odpadu, na ceny povinných technických prohlídek silničních vozidel, výkonů stanic měření emisí apod. Zneužití hospodářského postavení u cen neregulovaných bylo kontrolováno na základě podnětů firem či občanů. Jednalo se o kontroly časově i odborně velmi náročné.

3. 1. 1. Výrobky a výkony ve zdravotnictví, zdravotní péče

Cenové kontroly byly zaměřeny převážně na dovozce a distributory léčiv, dovozce a distributory zdravotnických prostředků (sluchadel a dentálních výrobků), zástupce zahraničních dodavatelů, prodejců léčiv a poskytovatelů zdravotnických služeb, včetně lázeňských.

V roce 2006 byly provedeny celkem 143 cenové kontroly zaměřené na dodržování maximálních cen, maximálních přírážek a správnosti propočtu věcně usměřňovaných cen u léčiv a zdravotnických prostředků. Byly vydány 82 příkazy, resp. rozhodnutí o uložení pokut v celkové výši 2 706 tis. Kč. Tři kontrolované subjekty se proti pokutě odvolaly. Ve všech případech bylo původní rozhodnutí potvrzeno v celém rozsahu. V 61 případech byly kontroly ukončeny protokolem bez zjištění. Uhrazeno bylo 2 227 tis. Kč.

Stížností bylo ve sledovaném období řešeno celkem 8, z toho 7 bylo hodnoceno jako neoprávněné.

Kontroly regulovaných cen ve zdravotnictví byly zaměřeny na následující oblasti:

Lékárny

V lékárnách byly provedeny 34 kontroly a vydáno 15 rozhodnutí o uložení pokuty v celkové výši 147 tis. Kč. Uhrazeno bylo 126 tis. Kč .

Pokuty byly uloženy za nedodržování pravidel věcného usměřňování cen individuálně připravovaných léků a za překračování maximálních cen tzv. taxa laborum při individuální přípravě léků. Jednalo se o neoprávněné zahrnutí vyšší než maximální sazby taxa laborum

do cenových kalkulací věcně usměrňovaných cen některých magistraliter, a tím nedodržení závazného postupu stanoveného cenovými orgány při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci.

Dále bylo kontrolou zjištěno, že byla v tomto období uplatňována obchodní přírážka na zboží, které bylo oceněno obvyklou cenou pořízení, ač bylo získáno bezplatně v rámci tzv. naturálních rabatů a za tyto léčivé regulované přípravky byly následně inkasovány tržby od pacientů při jejich prodeji, respektive požadovány neoprávněně vyšší úhrady od zdravotních pojišťoven.

Kontrola zjistila i nevedení cenové evidence o uplatněných úředně stanovených maximálních sazbách taxy laborum u léčiv připravovaných v zařízení lékárenské péče na základě jednotlivého lékařského předpisu. Obdobně lékárny nevedly evidenci o zboží, které bylo získáno bezplatně v rámci tzv. naturálních rabatů.

Oční optiky

U provozovatelů očních optik bylo provedeno celkem 8 kontrol, 5 kontrolovaným subjektům byly uloženy pokuty v celkové výši 31 tis. Kč, které byly uhrazeny.

Rozhodnutí o uložení pokut byla vydána z důvodu, že prodávající nesplnili svoji evidenční povinnost vyplývající z ustanovení zákona o cenách, neboť v průběhu celého kontrolovaného období nevedli evidenci prodejních cen výrobků oční optiky pro konečného spotřebitele. Dále byl zjištěn prodej zboží za vyšší než maximální nebo úředně stanovenou cenu.

Komplexní a příspěvková lázeňská péče hrazená ze zdravotního pojištění

Kontrola dodržování pravidel věcného usměrňování cen byla provedena ve 4 léčebných zařízeních. Za porušení cenových předpisů byly uloženy pokuty v celkové výši 83 tis. Kč, které byly uhrazeny.

K naplnění skutkové podstaty porušení cenových předpisů došlo konkrétně tím, že poskytovatel nezpracoval v kontrolovaném období pro jím uplatňované ceny odpovídající cenové kalkulace. Dále bylo zjištěno nerespektování závazného postupu při tvorbě ceny

nebo při její kalkulaci. Porušení spočívalo v duplicitním zahrnutí nákladů na opravy a údržbu budov, chybném započtení rezerv, náhrad škod a úroků z úvěru.

Výroba, opravy a prodej zdravotnických prostředků

Bylo provedeno 32 kontrol dodržování regulace cen a plnění evidenční povinnosti. Bylo uloženo 14 pokut ve výši 123 tis. Kč, které byly uhrazeny.

Porušení cenových předpisů spočívalo v nesplnění evidenční povinnosti vyplývající z ustanovení zákona o cenách, neboť v průběhu celého kontrolovaného období nebyla vedena evidence prodejních cen zdravotnických prostředků ke kompenzování určité vady nebo nedostatečnosti pro konečného spotřebitele.

V případech individuálně vyráběných ortopedicko – protetických výrobků bylo prokázáno, že platné cenové kalkulace nevyjadřují skutečné podmínky, při kterých je výroba uskutečňována tak, aby jejich tvorba byla v souladu s pravidly platné regulace cen. Jednalo se o položky výrobní režie, která vstupuje do propočtu hodinové sazby.

Kontrolou bylo také prokázáno, že stanovené a uplatňované ceny v kontrolovaném období obsahovaly obchodní přírážku vyšší, než je dle ustanovení cenových regulačních výměrů maximálně stanovená přírážka 25 % platná pro zdravotnické prostředky ke kompenzování určité vady nebo nedostatečnosti, včetně dílů ortopedických a protetických.

Výkon lékařské péče ve zdravotnickém zařízení

Předmětem kontroly provedené v nestátním zdravotnickém zařízení na základě stížnosti byla správnost účtovaných cen zahraničnímu turistovi na krátkodobém pobytu za zdravotní péči. Porušení cenových předpisů ve smyslu platných pravidel regulace cen a dalších podmínek pro uplatňování cen nebylo zjištěno.

Distributoři a dovozci léčiv a zdravotnických prostředků

Celkem byly prověřeny 24 subjekty, z toho u 14 byly za nedodržení cenových předpisů uloženy pokuty ve výši 1 449 tis. Kč. Z této částky bylo uhrazeno 1 283 tis. Kč.

Kontrolou vystavených dokladů od zahraničních dodavatelů na léčivé přípravky podléhající cenové regulaci formou maximálních cen bylo zjištěno, že společnosti nepostupovaly podle pravidel uvedených ve výměrech Ministerstva financí, tj. nepropočítávaly ceny zahraničních dodávek jednotlivých druhů zboží platným kurzem euro den vystavení faktury. Svým odběratelům uváděly na fakturách stejné ceny, které v kontrolovaném období neměnilly v návaznosti na změny kurzů euro propočtené podle uvedených pravidel cenové regulace.

Kontrola zjistila překročení maximální povolené distribuční přírážky při prodeji zdravotnických pomůcek. Rovněž bylo zjištěno nedodržení povinnosti informovat při prodeji odběratele o výši ceny od tuzemského výrobce nebo zahraničního dodavatele a o výši přírážky za výkony obchodu.

Zástupci zahraničního dodavatele

V této oblasti byly ukončeny 2 kontroly. Za porušení cenových předpisů byly v těchto případech uloženy pokuty ve výši 268 tis. Kč, které zatím nebyly uhrazeny.

Pokuta byla uložena za nesplnění podmínky, na kterou cenové orgány při prodeji za úředně stanovenou cenu dle § 5 zákona o cenách omezily uplatnění této ceny. Konkrétní nesplnění této podmínky spočívalo v tom, že na daňové doklady odběratelům nebyly v kontrolovaném období uváděny skutečné ceny zahraničního dodavatele ale ceny maximální. Porušení se týkalo prodeje stomických pomůcek a infúzních roztoků.

Kontrolou bylo rovněž zjištěno, že u vybraných léků, kterých se kontrola týkala, nebylo při propočtu cen a následném prodeji a fakturaci odběratelům, kontrolovanou společností doloženo, že vycházela ze skutečně uplatněné ceny zahraničním dodavatelem, propočtené dle postupu určeného výměrem Ministerstva financí, ale z ceny vyšší. Tím, nebylo prokázáno respektování věcné podmínky, kterou cenový orgán omezil uplatnění úředně stanovené ceny a v důsledku toho byl prodej uskutečněn za ceny vyšší než skutečně uplatněné zahraničním dodavatelem.

Stomatologické laboratoře

Z 20 kontrol provedených ve stomatologických laboratořích bylo u 18 prokázáno porušení cenových předpisů s následným uložením pokut v celkové výši 118 tis. Kč. Úhrada byla provedena ve výši 114 tis. Kč.

Kontrola zjišťovala, že prodávající nesplnili své evidenční povinnosti vyplývající z ustanovení § 11 odst. 2 zákona o cenách tím, že neuchovávali cenové kalkulace věcně usměrňovaných cen náhrad protetických a ortodontických ve stomatologii, včetně jejich oprav a údržby, tři roky po skončení platnosti ceny zboží.

V případech, kdy kalkulace byly zpracovány, bylo zjišťováno nedodržení pravidel věcného usměrňování cen stomatologických výrobků, např. nesprávným propočtem fondu pracovní doby nebo zahrnováním neoprávněných nákladů, jako např. náklady na reprezentaci, soukromá vozidla, škody, smluvní pokuty a pod.

Stomatologové

Celkem bylo provedeno 5 kontrol a ve 3 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů. Za porušení cenových předpisů byly uloženy pokuty v celkové výši 42 tis. Kč. Uhrazeno bylo 37 tis. Kč.

Kontrolou bylo zjištěno neplnění evidenční povinnosti tím, že prodávající neuchovával cenové kalkulace věcně usměrňovaných cen zdravotní péče, která je poskytována účastníku veřejného zdravotního pojištění a není hrazena z veřejného zdravotního pojištění tři roky po skončení platnosti ceny zboží. Dále nedodržením § 11 zákona o cenách, a to nevypracováním kalkulací cen na výkony týkající se pacientů pojištěných u jednotlivých zdravotních pojišťoven.

Zdravotní péče specifických zdravotních výkonů

Tyto výkony byly kontrolovány ve 4 zdravotnických zařízeních. Ve správním řízení bylo vydáno 1 rozhodnutí. Byla uložena pokuta v celkové výši 400 tis. Kč a ta byla zároveň uhrazena.

V kontrolovaném období bylo namátkovou kontrolou uplatněných cen zjištěno překročení maximálních cen za specifické zdravotní výkony. Dále došlo ze strany kontrolovaného subjektu k nesplnění evidenční povinnosti, které se kontrolovaný subjekt dopustil tím, že v některých případech nebylo z předložené evidence patrné, jaké konkrétní zdravotní výkony byly poskytovány, čeho se vyšetření týkalo a zda provedený zdravotní výkon odpovídá požadovanému.

Transfúzní stanice

Kontrola věcně usměrňovaných cen u výrobků transfúzních stanic a způsobu vedení cenové evidence byla provedena u 9 subjektů. Porušení cenových předpisů bylo zjištěno v 6 případech a celkem uložená výše pokut byla 45 tis. Kč. Uhrazeno bylo 35 tis. Kč.

Cenovou kontrolou bylo zjištěno, že při tvorbě kalkulací cen transfúzní stanice nebyly rozděleny náklady na jednotlivé činnosti vykonávané na oddělení hematologie, čímž došlo k tomu, že do kalkulací cen výrobků transfúzní stanice byly zahrnuty i ostatní náklady oddělení hematologie. Tím, že kalkulace neobsahovala jen ekonomicky oprávněné náklady, jak ukládají cenové předpisy, kontrolovaný subjekt nedodržel závazný postup při kalkulaci ceny.

3. 1. 2. Veřejná vnitrostátní pravidelná autobusová doprava

Dodržování pravidel věcného usměrňování cen bylo ověřováno u 16 poskytovatelů dopravy. Ve 14 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů a uloženy pokuty v celkové výši 606 tis. Kč. Uhrazeno bylo 395 tis. Kč.

Porušení cenových předpisů spočívalo v nesprávném výpočtu koeficientu „k“, kde byly použity chybné vstupní údaje. Do ceny byly zahrnuty náklady, které nelze považovat dle

výčtu uvedeném ve výměru Ministerstva financí za ekonomicky oprávněné. Jednalo se o náklady na reprezentaci, pokuty a penále a odpisy pohledávek. Dále se jednalo o dary a občerstvení, což jsou náklady, které není nutné vynakládat na zabezpečení linkové dopravy, kursové ztráty, respektive kursové zisky a náklady jiných období nesouvisející s provozováním linkové dopravy v kontrolovaném roce. Kontrola také zjistila, že v kalkulacích při propočtu přiměřeného zisku byla nesprávně stanovena výše přidělu do obligatorních fondů, a tím i výše přiměřeného zisku vyplývající z výpočtu dle výměru Ministerstva financí.

3. 1. 3. Sběr, přeprava, třídění a odstraňování komunálního odpadu

Kontrola dodržování pravidel věcného usměrňování byla provedena u 23 subjektů, v 15 případech byly uloženy pokuty v celkové výši 2 023 tis. Kč, které byly uhrazeny. Tři subjekty podaly odvolání. Byly řešeny 3 stížnosti, ze kterých byly 2 neoprávněné.

Kontrolami bylo zjištěno, že organizace neuchovávaly kalkulace cen svozu komunálního odpadu, které účtovaly odběratelům, a tím znemožnily provést kontrolu, zda uplatněné ceny byly v souladu se stanovenou cenovou regulací. Provedenou kontrolou bylo také v některých případech zjištěno, že účtované ceny obsahovaly vyšší než ekonomicky oprávněné náklady v položkách náklady na provoz vozidel, náklady na zaměstnance, správní režie a do kalkulace ceny bylo zahrnuto výrazně nižší než skutečnosti odpovídající množství vysypaných popelnic. Nebyl tak dodržen závazný postup při tvorbě ceny dle zákona o cenách. Za sběr, svoz a zneškodnění komunálního odpadu v některých svozových okruzích byly účtovány vyšší ceny, než jaké mohly být sjednány a uplatněny při dodržení podmínek závazného postupu při tvorbě ceny, uvedených ve výměrech Ministerstva financí.

3. 1. 4. Školní mléko

Cenová kontrola prověřovala dodržování správnosti postupu kontrolovaného subjektu při uplatňování maximálních cen stanovených pro prodej mléčných výrobků pro žáky v období od 1. září 2006, realizovaného ve vazbě na ustanovení zákona o cenách v souladu s nařízením Komise (ES) číslo 2707/2000, o stanovení prováděcích pravidel k nařízení Rady

(ES) číslo 1255/1999, pokud jde o podporu Společenství na dodávky mléka a některých mléčných výrobků žákům vzdělávacích institucí a nařízením vlády číslo 205/2004 Sb., kterým se v rámci společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky stanoví bližší podmínky poskytování podpory a národní podpory spotřeby mléka a mléčných výrobků žáky, kteří plní povinnou školní docházku ve školách zařazených do sítě škol.

V období roku 2006 byly realizovány kontroly dodržování maximálních cen v 49 kontrolních akcích. Porušení cenových předpisů nebylo zjištěno.

3. 1. 5. Zneužívání hospodářského postavení prodávajícím

Celkem bylo provedeno 13 kontrol, v 6 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů. Pokuty byly uloženy v celkové výši 2 446 943 tis. Kč. Dvě rozhodnutí byla odvolacím orgánem zrušena a vrácena prvoinstančnímu správnímu orgánu k novému projednání a rozhodnutí. V jednom případě prvoinstanční orgán správní řízení zastavil. V jednom případě bylo odvolání kontrolovaného subjektu zamítnuto a rozhodnutí finančního ředitelství potvrzeno. Z původně uložených pokut bylo uhrazeno 877 tis. Kč.

Slévárenský koks

Z podnětu obchodního partnera byla provedena cenová kontrola u významné koksárenské společnosti zaměřená na to, zda nedošlo při prodeji slévárenského koksu vlastní výroby ke zneužití hospodářského postavení. Cenový kontrolní orgán dospěl k závěru, že tato koksárenská společnost nezneužila svého výhodnějšího hospodářského postavení při sjednávání cen slévárenského koksu, protože provedenou kontrolou těchto cen nebylo zjištěno uplatnění vyšší ceny než obvyklé.

Skladování zamražených písemností

Na základě došlého podnětu byla provedena rozsáhlá cenová kontrola zaměřená na uplatnění cen za skladování zamražených písemností po povodni v roce 2002.

Na základě této kontroly dospěl cenový kontrolní orgán k závěru, že v období let 2004 až 2006 kontrolovaný subjekt nezaujímal na vymezeném otevřeném relevantním trhu poskytovatelů služeb mrazení a skladování zboží výhodnější hospodářské postavení. Toto

postavení nebylo prokázáno ani na vymezeném „specifickém trhu“ - zamražení a skladování archiválií zasažených povodněmi. Kontrola nezjistila porušení cenových předpisů.

Vysokopecní koks

Dále byla z podnětu obchodního partnera provedena kontrola zaměřená na zjištění, zda významná metalurgická společnost při prodeji vysokopecního koksu z vlastní výroby nezneužila svého hospodářského postavení ve smyslu ustanovení § 2 odst. 3 zákona o cenách. Tato kontrola se vyznačovala mimořádnou složitostí a náročností na odbornost a počet pracovníků.

Kontrola vyústila v závěr, že kontrolovaná firma na základě svého výhodnějšího hospodářského postavení na vymezeném relevantním trhu skutečně zneužila v kontrolovaném období let 2004 a 2005 svého hospodářského postavení k získání nepřiměřeného hospodářského prospěchu sjednáním vyšší ceny vysokopecního koksu z vlastní výroby. Cenový kontrolní orgán dospěl k závěru, že společnost uplatňovala v tomto období ceny vyšší než obvyklé.

Místně příslušné finanční ředitelství uložilo v prvním stupni správního řízení dvěma rozhodnutími pokuty za porušení cenových předpisů v celkové výši cca 2,4 mld. Kč. Tento správní případ není ještě pravomocně ukončen, protože se společnost proti pokutě odvolala a v odvolacím řízení před Ministerstvem financí byla věc vrácena zpět příslušnému finančnímu ředitelství k novému projednání a rozhodnutí.

Nucené odtahy motorových vozidel

V dalším kontrolním případě zaměřeném na případné zneužívání hospodářského postavení na trhu bylo zjištěno, že kontrolovaný subjekt porušil cenové předpisy nedodržením § 2 odst. 3 zákona o cenách tím, že uplatnil ceny za provedené nucené odtahy motorových vozidel vyšší než obvyklé u srovnatelné služby. Tím došlo ke zneužití výhodnějšího hospodářského postavení a k získání neoprávněného hospodářského prospěchu.

3. 1. 6. Nájemné a služby spojené s bydlením

Pokud se jedná o tuto oblast, bylo v daném období ukončeno celkem 27 kontrol, kde podnětem k jejich provedení byla podání občanů. Ve 13 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů a uloženy pokuty v celkové výši 95,5 tis. Kč. Uhrazeno bylo 35 tis. Kč.

Realizované prověrky v této oblasti byly zaměřeny na kontrolu správnosti dodržování podmínek uvedených v části II. výměrů Ministerstva financí řady č. 01/příslušný rok, tj. v seznamu zboží, u něhož se uplatňují věcně usměrňované ceny týkající se rozúčtování vodného a stočného podle § 8 odst. 13 a 14 zákona č. 274/2001 Sb. Podněty občanů obsahovaly výhrady k vyúčtování i jiných druhů služeb poskytovaných majitelem objektu, ale finanční ředitelství kontroly cen těchto dalších služeb však mohou s ohledem na svoji působnost provádět jen u družstevních bytů.

Další cenové kontroly byly zaměřeny na kontrolu dodržování podmínek stanovených pro tvorbu věcně usměrňovaného nájemného včetně podmínek určených související právní normou, tj. vyhláškou Ministerstva financí č. 85/1997 Sb., o nájemném z bytů pořízených v družstevní bytové výstavbě a úhradě za plnění poskytovaná s užíváním těchto bytů.

Celkem bylo v této oblasti vyřízeno 35 stížností. Z toho 28 jich bylo neoprávněných.

3. 1. 7. Nájemné z pozemků nesloužících k podnikání nájemce

V tomto případě se jedná zejména o pronájem městských pozemků pod vlastními garážemi, kůlnami, případně přístřešky (dočasné stavby), příjezdové plochy ke garážím a plochy pro skladování palivového dřeva.

Cenová kontrola byla provedena celkem u 14 subjektů. Vydáno bylo 8 rozhodnutí. Celková výše uložených pokut činí 50 tis. Kč. Uhrazeno bylo 15 tis. Kč.

Kontrolou předložených podkladů, zejména uzavřených smluv s jednotlivými nájemci, bylo zjištěno, že kontrolované subjekty při pronájmech pozemků nesloužících k podnikání nájemce uplatňovaly vyšší než maximální ceny.

3. 1. 8. Nájemné z pozemků nesloužících k podnikání nájemce – pronájem hřbitovních míst

Tyto maximální ceny byly kontrolovány u 6 subjektů. Ve 4 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů a uloženy pokuty v celkové výši 28 tis. Kč. Uhrazeno bylo 26,5 tis. Kč.

Nejčastějším zjištěním bylo překročení maximální ceny za pronájem hrobových míst a neplnění evidenčních povinností.

3. 1. 9. Voda pitná, voda předaná a voda odvedená kanalizací

Během sledovaného období bylo provedeno 50 kontrol věcně usměrňovaných cen tohoto zboží. Ve správním řízení byla vydána 33 rozhodnutí v celkové výši pokut 1 568 tis. Kč. Z toho bylo uhrazeno celkem 1 494 tis. Kč. Prošetřováno bylo celkem 13 stížností, z toho 9 bylo neoprávněných.

Porušení cenových předpisů spočívalo v zahrnutí nákladů do cen, které souvisí s jinými službami (výrobky) nebo byly zahrnuty v ceně duplicitně, dále v neuchování kalkulací cen nebo kontrolované kalkulace nebyly vypracovány v souladu s cenovými předpisy. Dále bylo zjištěno, že do cen byly zahrnuty ekonomicky neoprávněné náklady za vypouštění odpadních vod do vod povrchových. Také bylo zjištěno nedodržení podmínek pro uplatňování cen a nesprávně kalkulovaná dvousložková cena.

V jednom případě bylo prokázáno zahrnutí ekonomicky neoprávněných nákladů do uplatňovaných cen vodného a stočného roku 2004 a 2005 - odpisů dlouhodobého hmotného majetku v neoprávněné výši.

3. 1. 10. Povinné technické prohlídky, kterými se kontroluje technický stav silničních vozidel ve stanicích technické kontroly

Výše uplatňovaných věcně usměrňovaných cen za povinné technické prohlídky byla kontrolována u 19 poskytovatelů této služby. K porušení cenových předpisů došlo u 13 z nich. Pokuty za porušení cenových předpisů byly uloženy v celkové výši 1 515 tis. Kč.

Úhrada byla provedena ve výši 459 tis. Kč. V jednom případě bylo prvoinstanční rozhodnutí Ministerstvem financí zrušeno a věc vrácena finančnímu ředitelství k novému projednání a rozhodnutí.

K porušení cenových předpisů došlo konkrétně tím, že poskytovatel nezpracoval a neuchovával některé kalkulace cen povinných technických prohlídek, kterými se kontroluje technický stav silničních vozidel ve stanici technické kontroly regulovaných dle zákona o cenách, jež uplatňoval při prodeji, čímž nesplnil své evidenční povinnosti ve smyslu ustanovení § 11 zákona o cenách.

V některých případech vycházel propočet cen z nesprávně nižšího počtu povinných technických prohlídek za minulé období, a tím i z nepřesného podílu nákladů připadajících na tyto prohlídky. Do cen byly dále zahrnuty ekonomicky neoprávněné náklady jako např. náklady za reklamní předměty, daň z převodu nemovitostí jiného objektu, odpisy, úroky a pojištění haly, kde se provádí měření emisí a opravy aut, zboží do nápojového automatu, nájemné za servis, časové rozlišení leasingu – emisní analýza a zůstatková cena prodaných pozemků a nemovitostí.

3. 1. 11. Výkony stanic měření emisí při měření emisí silničních motorových vozidel

Kontrolní činnost ve sledovaném období byla zaměřena na kontrolu dodržování pravidel pro stanovení věcně usměrňovaných cen u subjektů, jež jsou držiteli oprávnění k měření emisí silničních motorových vozidel. Cenová kontrola byla provedena u 19 poskytovatelů této služby. Bylo vydáno 14 rozhodnutí o uložení pokuty v celkové výši 201 tis. Kč. Uhrazeno bylo 76 tis. Kč.

Porušení cenových předpisů spočívalo především v nevedení evidence – kalkulací cen výkonů měření emisí.

3. 1. 12. Kontroly plnění evidenčních povinností a označování zboží cenami

Celkem bylo provedeno 12 kontrol. Bylo vydáno 9 rozhodnutí. Kontroly se týkaly značení zboží cenami a vedení cenových evidencí. Celková výše uložených pokut byla 55 tis. Kč s tím, že uhrazeno bylo 25 tis. Kč. Zjištěným nedostatkem bylo neznačení zboží při prodeji konečnému spotřebiteli platnou cenou v okamžiku nabídky a nevedení evidence o cenách.

3. 1. 13. Mimořádná šetření vyžádaná Ministerstvem financí

Dodržování maximální výše obchodní přírážky v lékárnách

Ministr financí v únoru 2006 rozhodl o provedení plošného šetření zaměřeného na dodržování maximální obchodní přírážky a na prověření rentability v lékárnách.

Na základě tohoto rozhodnutí Ministerstva financí provedla finanční ředitelství šetření zaměřená na dodržování maximální výše přírážky za výkony obchodu u výrobků farmaceutických a imunobiologických a dietních potravin pro zvláštní lékařské účely ve vytypovaných lékárnách po jejím snížení z 32% na 29% dle výměru MF č. 02/2006, kterým se mění seznam zboží s regulovanými cenami vydaný výměrem MF č. 01/2006 v části I. oddílu A položce č. 1 bodu 6.

Šetření dodržování maximální přírážky bylo provedeno ve 215 lékárnách po celém území ČR. Při výběru byl brán zřetel na to, aby v okruhu šetření byly zastoupeny lékárny s malým i velkým obratem, ve velkých městech, v malých obcích a také v lázeňských městech, kde se dá předpokládat ve velké míře nákup léků cizinci. Výše uplatněné přírážky byla sledována u deseti položek, dle vlastního výběru oddělení cenové kontroly finančního ředitelství za období od 15. 1. 2006 do 15.3. 2006.

Na základě předložených pokladů jednotlivými oddělení cenové kontroly finančních ředitelství lze konstatovat, že ani v jednom případě nebyla při prodeji konečnému spotřebiteli překročena maximální přírážka 29 % za obchodní výkony a že jednotliví distributoři uplatňovali různou výši přírážky, přičemž se zpravidla u dražších léčebných přípravků

uplatňují přírážky nižší než u levnějších přípravků. Z výše uvedených důvodů nebylo nutno zahájit následně cenové kontroly.

V druhé části šetření, které bylo provedeno ve 184 lékárnách po celém území ČR, byla zkoumána výše rentability u léčiv a dalších výrobků, jejichž ceny podléhají cenové regulaci. Rentabilita byla zkoumána ve vztahu k tržbám a k nákladům lékáren u tohoto zboží.

Ze získaných poznatků z druhé etapy provedeného šetření vyplynulo, že se snížení přírážky za obchodní výkony lékáren v I. čtvrtletí roku 2006 nijak výrazně neprojevovalo v poklesu tržeb u šetřených subjektů. V případech, kde byl zaznamenán pokles tržeb v I. čtvrtletí roku 2006 proti srovnatelnému období předchozích let, se nejednalo o vliv snížení přírážky za obchodní výkon, ale zejména o vlivy způsobené faktory jako limitované předepisování léků, nečerpání maximální obchodní přírážky u dražších skupin léčiv, opožděné platby zdravotních pojišťoven, přecenění zásob v souvislosti s vydáním nového číselníku VZP o úhradách léčiv a v neposlední řadě i další zvýšení počtu nových lékáren.

Výsledky tohoto šetření byly využity při rozhodování o zavedení systému diferencované maximální obchodní přírážky v závislosti na skutečně uplatněné ceně dle výměru MF č. 05/2006.

Radiofarmaka

V návaznosti na zavedení diferencované obchodní přírážky u léčiv ministr financí rozhodl o provedení plošného šetření nákladovosti v oblasti distribuce radiofarmak. Cílem bylo ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví posoudit možnost případného vyjmutí těchto léčivých přípravků z obecného systému diferencované obchodní přírážky vzhledem ke zvláštnostem těchto léků.

V rámci tohoto šetření byly vyžádány informace a podklady o nákladech společností zabývajících se distribucí radiofarmak. Finanční ředitelství v Brně, Plzni a Ústí nad Labem provedla analýzu hospodaření (výše nákladů, výnosů, objemu nákupu, prodeje a cen spojených s distribucí radiofarmak) u distributorů radiofarmak za roky 2004, 2005 a

I. čtvrtletí roku 2006. Šetření bylo omezeno na údaje nutné k posouzení možnosti případného vyjmutí těchto léčivých přípravků (radiofarmak) z obecného systému diferencované obchodní příirážky dle výměru MF č. 05/2006.

K dovozu a distribuci radiofarmak (anatomicko-terapeuticko-chemická skupina dle mezinárodní klasifikace V09 a V10) musí mít příslušný distributor zvláštní povolení a tyto přípravky jsou dováženy vzhledem k jejich charakteru (radioaktivitě) přímo na radiofarmaceutické pracoviště oddělení nukleární medicíny, tj. mimo síť lékáren. Radiofarmaka jsou radioaktivní léky určené k diagnostice a terapii vážných onemocnění a ve většině případů jsou dovážena přímo pro určeného pacienta. Radiofarmaka vzhledem k poločasu rozpadu nelze skladovat. Koncentrace účinné látky radiofarmak vlivem radioaktivního rozpadu, jehož poločas se nejčastěji počítá v hodinách, se na cestě od výroby tohoto přípravku k pacientovi musí dostat co nejdříve. Jedná se o přípravky s dobou použitelnosti rovněž zpravidla v hodinách. Této skutečnosti je přizpůsoben i transport a náklady na logistiku, která se vymyká pravidlům, jež jsou aplikovatelná na ostatní skupiny léčiv. Výrobce, distributor i odborné pracoviště nemocnice musí vyhovět přísným požadavkům vyplývajícím z lékové legislativy a dále Atomovému zákonu a ADR (Mezinárodní smlouva o přepravě nebezpečných látek).

Radiofarmaka nejsou zdravotní pojišťovnou hrazena přímou položkou za balení, ale jedná se o úhradu nepřímou za jednotku individuálně připravovaného radiofarmaka do aplikační formy. Objem připravovaného radiofarmaka se řídí požadovaným vyšetřením, které závisí na stavu pacienta, jeho hmotnosti a doporučeným diagnostickým limitům radioaktivity. Úhrada je stanovena za 1MBq účinné látky značené příslušným radionuklidem.

Na základě výsledků provedeného šetření bylo rozhodnuto nezařazovat radiofarmaka do regresivní obchodní příirážky, ale stanovit pro radiofarmaka jednotnou maximální obchodní příirážku. Výměrem MF č. 06/2006, kterým se mění seznam zboží s regulovanými cenami vydaný výměrem MF č. 01/2006, byla stanovena u radiofarmak jednosložková maximální příirážka ve výši 27 %.

3. 2. Kontroly prováděné celními orgány

Celním orgánům jsou svěřeny kompetence v kontrole cen u tabákových výrobků podléhajících spotřební dani. Je tak zajišťován komplexní dohled ze strany orgánů, které provádějí správu této daně. Předmětem cenových kontrol je dodržování pevných cen tabákových výrobků stanovených cenovými rozhodnutími Celního úřadu Kolín a dodržování označování zboží cenami. Pevná cena, která je uplatňována u určených tabákových výrobků, je uváděna na tabákové nálepce a je současně základem pro určení jedné složky spotřební daně.

Ve sledovaném období bylo provedeno 611 kontrol u prodejců tabákových výrobků, včetně stánkového prodeje. Porušení cenových předpisů bylo zjištěno v 25 případech a pokuty byly uloženy ve výši 18,6 tis. Kč. Uhrazeno bylo 17,6 tis. Kč.

3. 3. Kontroly prováděné Českým telekomunikačním úřadem

Český telekomunikační úřad vykonával v roce 2006 kontrolu cen v oblasti poskytování telekomunikačních služeb podle zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).

V roce 2006 byla provedena 1 kontrola, která byla zaměřena na dodržování maximálních cen dle § 5 zákona o cenách. V uvedeném případě nebylo zjištěno porušení cenových předpisů.

3. 4. Kontroly prováděné Státní energetickou inspekcí

Státní energetická inspekce kontroluje podle zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, dodržování ustanovení zákona o cenách v elektroenergetice, plynárenství a teplárenství. Cenová regulace je svěřena Energetickému regulačnímu úřadu, který vydává svá cenová rozhodnutí.

V roce 2006 orgány Státní energetické inspekce provedly celkem 215 cenových kontrol. Naprostá většina byla zaměřena na dodržování pravidel věcného usměrňování cen při výrobě, rozvodu a distribuci tepelné energie.

V 36 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů a uloženy pokuty v celkové výši 4 234 371 Kč. Z toho bylo uhrazeno 1 404 369 Kč.

3. 5. Kontroly prováděné Energetickým regulačním úřadem

Energetický regulační úřad vykázal za období roku 2006 celkem 9 cenových kontrol. Objem uložených pokut činil 14 692 419 Kč, které byly uhrazeny.

3. 6. Kontroly prováděné krajskými úřady

Krajské úřady mohou provádět kontrolu dodržování cenových předpisů u všech prodávajících, kteří realizují prodej zboží nebo poskytování služeb na území jeho působnosti. Cenové kontroly krajů jsou zaměřeny zejména na dodržování úředně stanovených cen a na dodržování povinností v oblasti označování zboží cenami a vedení cenové evidence. Zvláštní oblastí jsou kontroly prováděné Magistrátem hl. m. Prahy (v tomto přehledu jsou zařazeny mezi kraji) v oboru taxislužby, které podléhají regulaci maximálními cenami. Jedná se o obor, kde dlouhodobě dochází k porušování cenových předpisů, který je neustále podrobován velmi ostré kritice a velmi často bývá zveřejňován ve sdělovacích prostředcích. V této oblasti provedl magistrát ve sledovaném období 810 kontrol zaměřených na dodržování maximálních cen, vedení cenové evidence a poskytování informací o cenách služeb. Porušení cenových předpisů bylo konstatováno ve 46 případech a byly uloženy pokuty ve výši 2 142,9 tis. Kč. Uhrazeno bylo 157 tis. Kč.

Další kontroly byly provedeny v lékárnách, směnárnách, servisech, obchodech s obuví, službách praní a čištění oděvů, prodejnách oděvů, skla, keramiky a bazarech. V této oblasti bylo provedeno celkem 291 kontrol a porušení cenových předpisů bylo zjištěno v 67 případech. Pokuty za porušení cenových předpisů byly uloženy v celkové výši 458 tis. Kč. Úhrada byla provedena ve výši 353 tis. Kč.

Ze strany krajů bylo provedeno 942 kontrol, přičemž kontroly krajských úřadů byly zaměřeny převážně na dodržování cenové evidence a označování zboží cenami (§ 11 a 13 zákona o cenách) v oblasti maloobchodního prodeje, provozování pohřebních služeb, kadeřnictví, čerpacích stanic a hostinské činnosti. Porušení cenových předpisů bylo zjištěno v 25 případech a celková výše uložených pokut činila 35,2 tis. Kč. Uhrazeno bylo 31,2 tis. Kč.

3. 7. Kontroly prováděné obcemi

Obce jsou vybaveny totožnými kompetencemi ke kontrole cen jako kraje. Vzhledem k možnostem kapacitním a personálním, obce neprovádějí časově a odborně náročné cenové kontroly.

Pozornost obcí, které prováděly cenovou kontrolu, byla soustředěna na dodržování maximálních cen v městské hromadné dopravě, placené stání, dodávky vody a na dodržování povinností ve vedení cenové evidence a při označování zboží a služeb cenami pro konečného spotřebitele. Celkem bylo provedeno 251 cenových kontrol. V 6 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů. Celková výše uložených pokut byla 9 500 Kč. Tyto pokuty byly uhrazeny.

Souhrnný přehled o cenových kontrolách provedených jednotlivými kontrolními orgány a o uložených pokutách je uveden v příloze č. 1.

4. Opatření k nápravě

Zákon o cenách připouští v případě porušení cenových předpisů pouze jediné opatření, a to uložení sankce podle § 17 zákona o cenách. Výše pokuty se stanoví ve výši neoprávněně získaného majetkového prospěchu a to pokud jeho výše přesáhne 1 mil. Kč. Nedosáhne-li bezdůvodné obohacení této výše nebo jestliže nevznikne, je možno uložit pokutu až do výše 1 mil. Kč.

Řízení při ukládání pokut, uplatňování opravných prostředků a vymáhání pokut již nepodléhá zákonu o cenách. V roce 2006 se správní řízení o porušení cenových předpisů řídilo zákonem č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád) a jejich placení a vymáhání zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Průběh těchto procesů pak bývá obvykle

dlouhodobý a zasahuje do dalších období, než ve kterém byl prováděn výkon cenové kontroly, zvláště pak při podání soudních žalob kontrolovanými subjekty.

V rozhodujících odvětvích (léčiva, zdravotnické výkony, zdravotnické prostředky, pronájmy, vodné a stočné, doprava, energetika a telekomunikace) je výkon cenové kontroly příslušnými orgány trvale zajišťován a přispívá k udržování cenové kázně u sortimentů zboží a služeb, kde je uplatňována cenová regulace. Limitujícím prvkem k provádění cenových kontrol je přetrvávající stav v kapacitních možnostech všech kontrolních orgánů, zejména finančních ředitelství, kde při plnění dalších úkolů v ekonomické oblasti není dostatek prostoru pro získání erudovaných a schopných pracovníků pro výkon cenové kontroly.

V oblasti ochrany spotřebitelů cenová kontrola přispívá k řádnému informování zákazníků při prodeji v maloobchodě o nabídkových cenách zboží a služeb. V kapacitních možnostech kontroly, ale ani jejím cílem, není zkontrolovat všechny subjekty na trhu, ale rozhodující je spoluvytváření rámce pro udržení stávající úrovně rozvoje soutěže mezi podnikateli a její rozvoj a vytváření zábran pro praktiky, které by tuto soutěž omezovaly.

K dalšímu posílení významu cenové kontroly a zvýšení její efektivity i k lepší spolupráci při zpracování příslušné zprávy pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR by měla přispět dozorová činnost nadřízených orgánů nad výkonem přenesené působnosti. Ukazuje se, že nadále přetrvává stav, kdy řada obcí nemá potřebný přehled o všech pravomocích, které jsou obcím na úseku přenesené působnosti svěřeny.

Ministerstvo financí v rámci své metodické činnosti na základě zkušeností získaných z kontrolní praxe finančních ředitelství i krajů organizovalo v roce 2006 konzultační dny pro kraje i finanční ředitelství, které byly zaměřeny na cenovou kontrolu ve vybraných oblastech (např. správní řízení, vodárenství, zdravotnictví, značení zboží, apod.).

Prostřednictvím krajů je metodické řízení přenášeno na obce. Lze konstatovat, že na základě vyhodnocení letošního sběru dat o prováděných kontrolách došlo u místních orgánů k přehodnocení dosavadního přístupu k této kontrolní činnosti a v některých případech dochází i k nárůstu počtu kontrol. Zejména některé kraje, které dříve kontroly neprováděly, přistoupily v roce 2006 k provádění cenových kontrol.

V Praze dne 25. dubna 2007

Ing. Mirek T o p o l á n e k, v. r.
předseda vlády České republiky

Ing. Miroslav K a l o u s e k, v. r.
ministr financí

Výsledky cenových kontrol provedených jednotlivými orgány

Orgán	Počet kontrol	Objem uložených pokut v Kč	Objem uhrazených pokut v Kč
Ministerstvo financí – FŘ	484	2 455 801 000	7 678 000
Ministerstvo financí–CÚ Kolín	611	18 600	17 600
Český telekomunikační úřad	1	0	0
Energetický regulační úřad	9	14 692 419	14 692 419
Státní energetická inspekce	215	4 234 371	1 404 369
Kraje	2 043	2 636 100	541 200
Obce	251	9 500	9 500
Celkem	3 614	2 477 391 990	24 343 088

Výsledky cenových kontrol provedených finančními ředitelstvími

Sídlo FŘ	Počet kontrol	Objem uložených pokut v Kč	Objem pravomocně uložených pokut z uzavřených kontrol v Kč	Objem uhrazených pokut v Kč
FŘ pro hl. m. Prahu	61	1 416 000	1 148 000	1 003 000
FŘ v Praze	72	1 005 000	1 005 000	1 005 000
FŘ v Českých Budějovicích	61	513 000	513 000	436 000
FŘ v Plzni	52	619 000	518 000	412 000
FŘ v Ústí nad Labem	65	2 670 000	1 697 000	1 651 000
FŘ v Hradci Králové	68	636 000	566 000	551 000
FŘ v Brně	54	2 628 000	2 628 000	2 402 000
FŘ v Ostravě	51	2 446 314 000	248 000	218 000
Celkem	484	2 455 801 000	8 323 000	7 678 000

